

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

UDGIVET AF
**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**

AUSCHWITZ
✱
BERGEN BELSEN
✱
BUCHENWALD
✱
DACHAU
✱
HUSUM
✱
NEUENGAMME
✱
PORTA
✱
RAVENSBRÜCK
✱
SACHSENHAUSEN
✱
STUTTHOF
✱
FRØSLEV
✱
HORSERØD
✱
SHELLHUSET
✱
VESTRE FÆNGSEL

Forsiden:

Hospitalsskibet Jutlandia
ude på det store hav

Inde i bladet: Fangekammerat om sin lægefærd til Korea ★ Da vi narrede tyskerne, beretning fra Kolding domhus ★ Wäsche og Weller løsladt ★ Bernadotte-monumentet afsløres sommeren 1953 ★ Ejendommeligt fredsduesamarbejde ★ Poul Dam om k-z-lejrene.

A. P. Christensen

Rysensteensgade 6
København V.

*Isenkram
Værktøj
Køkkenudstyr
Cykledele*

I. Godtfreds Eftf.

Maskinfabrik

Hejrevej 3

Ta. 392

Urmager og Guldsmed

HELLIGKILDE

Øster Voldgade 10

Tlf. By 4962

Fa. Sindby & Co.

Reventlovsgade 12

Poul Davidsen

Fotograf

Nørrebrogade 140

Taga 1007

FJEDERFABRIKEN

K. HAGENS

Kong Georgsvej 22,

København F.

Telefon Fasan 3026

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: Ordrup Jagtvej 175 (kontortid 9—12,30).

Telf. Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til ud- deling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af del- tagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lig- nende øjemed.

Mogensen & Dessaus Væverier

Aktieselskab

Odense

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

*Hegn
Porte
Laager*

V. FIEDLER ^{1/5}

MOGENS TRANBERG

H. C. ØRSTEDSVEJ 30, V.

VE 4320 — C. 2790

*Garderobeskabe
Cyklestativer*

Nogle indtryk fra koreakrigen.

En indsats, for at junglens lov ikke skal råde i verden.

Korea-beretning af læge Jørgen Røjel.

I.

Om læge Jørgen Røjel kunne der skrives en hel bog.

Mange vil sikkert endnu huske hans vikingefærd med Hugin.

Under frihedskampen var han kommet til Sverrig, hvor han blev optaget i Brigaden. Men tilværelsen her var i længden alt for stiltfærdig, når det gik på livet løs hjemme i Danmark.

En skønne dag deserterede han sammen med kaptajn Brøndum, den nuværende regionsleder på Bornholm.

I Holger Danske var han en aktiv sabotør i talrige aktioner.

Jørgen Røjel blev taget en skønne dag af tyskerne, men han udgav sig for at være en broder, der var i Sverrig, og som ikke havde særlig tunge »synder« på sin samvittighed.

I Frøslev blev han en dag overflyttet til barak 15, stue 11, hvor man havde kælder og radio. Tanken var den, at hvis tyskerne opdagede, hvem de egentlig havde taget, skulle Jørgen Røjel skjules i kælderen.

Han foretog et snedigt tilrettelagt flugtforsøg sammen med kaptajn Eifer — det mislykkedes dog.

I denne artikel beretter Jørgen Røjel om sin lægefærd til Korea.

Da Nordkorea den 25. juni 1950 angreb Sydkorea, begyndte ikke blot en borgerkrig, men verden blev vidne til den første åbenlyse angrebshandling, foretaget som et led i en verdensomspændende kommunistisk aggressionsplan. Nu skulle det vise sig, om F. N., ligesom Folkeforbundet, ville vige for aggressionen, eller om den nye mellemfolkelige organisation havde kraft og mod til at prøve at standse angriberne i folkerettens navn.

Den 27. juni stemplede sikkerhedsrådet Nordkorea som angriberen og pålagde F. N.s medlemsstater at komme Sydkorea til hjælp i h. t. de Forenede Nationers pagt, og samme dag stillede Amerika sine væbnede styrker til rådighed for F. N.-aktionen mod Nordkorea.

Selvom koreakrigen således set fra en international synsvinkel var nødvendig, hvis junglens lov ikke atter skulle råde i verden, må den fra en indrepolitisk synsvinkel betragtes som en ulykke for selve Korea. Dette land, der igennem århundreder ofte har været skuespilsplads for voldsomme kampe, er nu atter krigsskueplads, og alt, hvad der i de sidste år er opbygget, bliver nu slået sønder og sammen.

Livet i Sydkorea har jeg haft på ret nært hold, og selv om den daglige tilværelse for en koreansk familie i normale tider ikke kan sammenlignes med europæiske, endsigte danske forhold, — er livsvilkårene og levestandarden i det hele taget blevet stærkt forringet under krigen.

Af Koreas ca. 20 mill. indbyggere regner man med, at 6—7 mill. i øjeblikket lever som flygtninge, ofte under meget dårlige hygiejniske forhold. Krigen har fuldstændig desorganiseret landet, der er drevet ud i den vildeste inflation. En hop ris koster 130 won. Det lykkedes mig ikke at få at vide præcist, hvor meget en hop, — der er et koreansk mål, — er, men man regner med, at et voksent menneske skal have 6—8 hop ris om dagen for at kunne leve. En gennemsnitlig indtægt ligger omkring 30—60.000 won om måneden, og det er ikke svært at regne ud, at en familie ikke kan skaffe sig tilstrækkeligt at spise for disse penge.

I Seoul traf jeg en koreansk læge, som hørte til en af de højst betalte i Sydkorea. Han var statsansat og fik 80.000 won om måneden, men hertil kom gratis ris til sig selv og hele sin familie, kone og 2 børn, og »embedsbolig«, der bestod

af et værelse. Jeg spurgte ham, hvordan det var muligt for almindelige mennesker at eksistere, når selv han, der dog hørte til de bedst stillede, havde svært ved at klare sig. Hertil svarede han: »at, de andre lever simpelthen af et mirakel«.

Den sorte børs har glimrende livsbetingelser

Under disse abnorme forhold er det ikke svært at sætte sig ind i, at den sorte børs har glimrende livsbetingelser. På det sorte marked i Pusan og Seoul hørte amerikansk spiritus og amerikanske cigaretter, men særlig aureomycin og chloromycetin til de stærkest efterspurgte varer, og for et glas med 4 gram aureomycin betales fra 25—30 dollars; 1 dollar svarer til 6.000 won, d. v. s. 150—180.000 won.

Under krigshandlingerne er en stor del af Koreas befolkning blevet tvunget til at forlade deres hjem, og flygtningene bevæger sig i en stadig strøm sydpå, hvilket har givet anledning til en voldsom overbefolkning i Pusan-området. Før krigen var der ca. 400.000 indbyggere i Pusan, nu er der 1½ mill., hvoraf langt de fleste er flygtninge, der ikke har noget sted at bo; — når det kommer højt nogle jordhuller eller et halvtag lavet af bølgeblik eller trækasser. Enhver kan forestille sig, hvorledes de hygiejniske forhold er et sådant sted, hvor så mange mennesker er bunket sammen — uden ordentlige kloaker eller andre sanitære foranstaltninger. Mødet med Pusan var derfor også for mig noget af et chok. Gaderne er myldrende fulde af snavsede, elendigt klædte folk, der næsten alle stinker af hvidløg. Selv i hovedgaderne går der inde langs den lange række af usle rønner og fordkassehuse, der kun hist og her afbrydes af et 2 eller 3 etages stenhus, en stinkende pøl, hvori folk ugenert forretter deres fornødenheder. I den samme pøl vasker folk længere nede af gaden deres tøj — det må næsten være en renkultur af sygdomsfremkaldende bakterier, og man må undre sig over, at der overhovedet er mennesker, der kan leve her.

I flere af de mere præsentable huse er der restauranter eller koreanske varieteer, hvis niveau man får et indtryk af, når man på facaderne læser »off limit for girls without healthy cards«, d. v. s. adgang forbudt for piger uden helbreds-kort. Kønssygdommene har naturligvis som andre smitsomme sygdomme glimrende vækstbetingelser under disse forhold. På hovedgaderne kører nogle

skramlende og raslende sporvogne, der er stærkt ramponerede og ødelagte, hvor de manglende ruder her og der er erstatet af hønsenet, træ eller papplader, og altid det helt usandsynlige overfyldte både indvendig og udvendig.

Malerisk og afvekslende landskab

Så snart man kommer lidt uden for Pusans menneskemylder og stank, bliver landskabet egentlig ganske afvekslende og malerisk med skovklædte klippetoppe og jævnt faldende skråninger, hvor rismarkerne er anlagt i terrasser, omgivet med diger af den rødlige jord, som ses overalt i Korea. Kontrasten mellem dighernes rødlige farve og rismarkernes grønne virker meget smukt. Det er så tid eller rettere udplantningstid herovre. Risplanterne, der ligner 20—25 cm høje græsstrå, anbringes plante for plante i lange lige rækker i en slags vandbad. Jorden forbehandles med en meget primitiv træplov — omtrent som den brugtes her i Norden for 1000 år siden — trukket af en okse, og når jorden har fået en vis konsistens, sættes marken under vand ved hjælp af et sindrigt overrislingssystem, hvor vandet ledes ned ad bjergskrånningen. Nu er man klar til at plante ud, og i vand til anklerne går koreanerne, mænd, kvinder og børn i bagende sol, kun beskyttede af store, spidse stråhatte, og stikker risplanterne fast i mudderet. Jeg tør ikke tænke på, hvorledes disse menneskers fødder ser ud efter nogle dages arbejde i det mudderbad. For dem er denne tid afgørende for, om afgrøden bliver så stor, at de får de par håndfulde ris om dagen, der er nødvendige til livets opretholdelse.

Vandforsyningen er det centrale punkt i risdyrkingen, og de marker, der ligger øverst, får mest vand, og flere steder ser jeg en slags udkigstårne, bygget på høje pæle, hvor bonden og hans familie nat og dag sidder og vogter på, at der ikke kommer nogle og borer hul i hans diger og stjæler hans vand. Nogle steder er der så lidt hældning i terrænet, at overrislingen kun kan finde sted ved, at man sætter vandet i bevægelse med et møllehjul, der trædes rundt af et menneske. For os er det en ufattelig, primitiv måde at drive landbrug på.

På vejene er der en kolossal trafik af kæmpestore trucks med gods og soldater på vej til fronten; de indhylder sig selv og omgivelserne i så tætte støvskyer, at alle bilerne må køre med lygterne tændte til trods for, at det er midt på eftermiddagen. Ind imellem den svære trafik ser man koreanernes tusindårige transportmiddel, en uhyre primitiv kærre trukket af en okse.

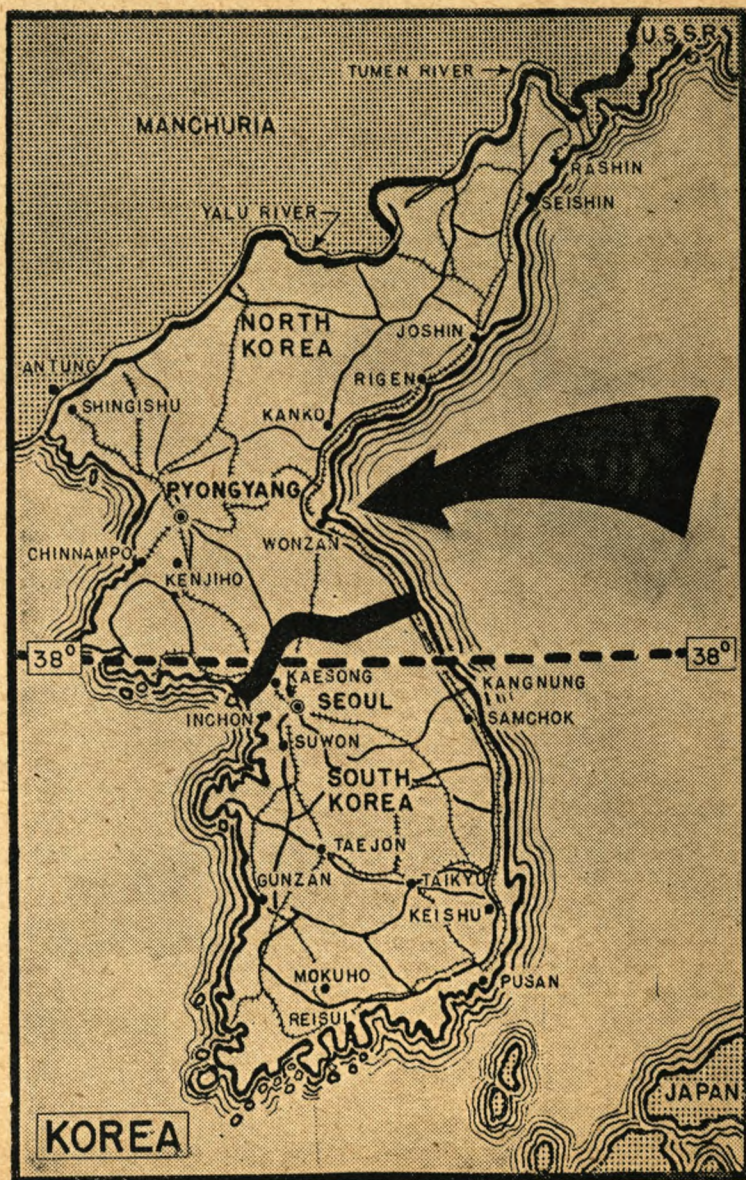
Kvinderne slider voldsomt i det

Der er også en del gående på vejen, mest koreanerkvinder i arbejdsdragt — store susebukser, der holdes sammen ved anklerne, og en kort bluse, der ikke når helt sammen i midten, så at brysterne

blottes, når kvinderne bevæger sig. Kvinderne herovre slider umenneskeligt, men må også være kolossalt stærke; de bærer store byrder på hovedet i store flade kurve — grøntsager, fisk, ris, tøj og lignende, og man har næsten indtryk af, at kvinderne er de mest anvendte transportdyr. Foruden byrderne på hovedet har de fleste desuden 1 eller 2 børn på ryggen i en sele eller gjord. Jeg passerer en mor med en stor flad kurv fuld af kålhoveder, som hun bærer på hovedet, og en 2—3 års dreng trygt sovende på ryggen og et mindre barn siddende overskrævs på hendes hofte, — medens det ivrigt drikker ved hendes bryst. En så intim forbindelse mellem mor og barn kan ikke andet end røre en, og efter sigende skal disse naturbørn opdrage

ikke frembyde problemer, fordi de vokser op i en følelse af tryghed.

Så snart de koreanske børn bliver 5—6 år, får de spændt en lille broder eller søster på ryggen og må tage vare på ham eller hende. Dette er måske medvirkende til, at familiefølelsen og sammenholdet mellem familiens medlemmer er meget stærkt herude. Jeg ser også koreanske kvinder i stadstøjet, der består af en meget vid nederdel, der går helt op til armhulerne, og en kort bluse. Dragten giver dem en underlig gravid facon, der åbenbart er højeste chick her. Bluse og nederdel er altid i forskellige og meget stærke farver — sat sammen med en distighed, der virker overraskende på os. Jeg passerer en ung kvinde i knaldende marineblå bluse og jade-

grøn nederdel — dertil bærer hun en skrigende rød paraply; — hun er næsten for malerisk. Kvinderne har en meget flot holdning; det skyldes, at de bærer deres byrder på hovedet, og de bevæger sig — som gazeller på en bjergtop — med en forbløffende hurtighed og sikkerhed.

Mændene er mindre flotte og mindre dekorative end kvinderne

Mændene er mindre flotte og dekorative — både i holdning og klædedragt. De fineste af dem er de såkaldte papasan, der betyder »lille far« eller »gammel far«, der er et udtryk, der bruges om folk, der lever som rentiers. De er iført hvid lærredsjakke, korte vide lærredsbeklæder, der går ned lige under knæene, hvor de slutter tæt til benet. På fødderne har de ligesom kvinderne ingen strømper, men en slags gummisko, der minder meget om balletsko, med opadstræbende næser. På hovedet bærer de en ret stor stråhat, hvor maskerne mellem det flettede strå er så store, at det hele minder betænkeligt om et fuglebur. Hattene er desuden forsynede med en smal skygge og fastgøres til hovedet med et bånd under hagen. Denne særprægede hat er tegnet på højeste værdighed og velstand og går i arv i slægterne fra far til søn. Endelig har de fleste papasaner en lang tynd grålig flip og bevæger sig med megen værdighed og med et uudgrundeligt udtryk i det brunlige pergamentansigt. For alle mænd gælder det, at deres skægvekst er meget sparsom, hvad der gør det vanskeligt at vurdere deres alder. De jævne mænd er meget tarveligt klædt på i lærredsskjorte og hullede, snavsede beklæder og er ofte barfodede.

Noget uden for Pusan ligger en krigsfangelejr, som jeg meget gerne vil afløge et besøg. På vejen derud passerer vi lange kolonner af mænd med store, hvide P. W., der betyder »Prisoner of War«, d. v. s. krigsfange — på ryggen. Krigsfangerne arbejder i Pusan havn med losning af skibe, — andre steder med opryddningsarbejder, vejarbejder, udbedring af flyvepladser o. l. Deres arbejdsdag er lang efter danske forhold, ialt 12 timer, men for det første tager de som alle koreanske mænd forsigtigt fat, når det drejer sig om legemligt arbejde, og for det andet sover de i dagens hedeste timer.

Fangelejren ligger ud mod Pusanbugten, omgivet af et dobbelt pigtrådshegn med en løbegang til vagthundene. Der er ikke gjort det ringeste forsøg på at hindre udenforstående i at kigge ind i lejren og følge med i det liv, der udfolder sig derinde.

Nu er kolonnens fortrop nået hen til hovedporten, der langsomt lukkes op, og en stor negersergent tæller omhyggeligt fangerne, efterhånden som de passerer forbi ham, 4 og 4 med hinanden i hånden. Fangerne er iført en uniform, der ikke er ringere end den, de sydkore-

På hospitalet

anske soldater går i. Inden for porten bliver de atter mønstret og talt, og hver eneste bliver kropsvisiteret med en grundighed, jeg sjældent har set magen til; fangerne må således lade bukskerne glide ned om haserne og står med støvlerne i hånden, medens »overfangerne«, der selv er krigsfanger, vandrer op og ned mellem geledderne og undersøger hver eneste mand for våben og tyvekoster. Langt de fleste af fangerne er nordkoreanere, som er mere mongolsk prægede end sydkoreanerne, deres ansigtstræk er mere plumpe med brede og mere fremstående kindben, og det er øjensynligt, at den kinesiske tilblending er betydelig.

Jeg følger med den kolonne, der ankom til lejren samtidig med mig. Efter visitationen vandrer mændene i sluttet trop hen til lejrens badeanstalt, hvor man har indrettet et primitivt, men udmærket brusebad. Medens de bader, har jeg lejlighed til at konstatere, at alle fangerne er i god foderstand. Foran mig ser jeg unge, solbrændte, muskuløse, raske og tilsyneladende velfornøjede mænd, der efter en slidsom dag vasker snavset og støvet af sig.

I lejren er der ialt 2.000 mand, der er anbragt i amerikanske militærtelte — 50 mand i hvert telt. Væggene er rullet op i alle teltene, så man gennem moskitonetten kan kigge ind i hvert enkelt telt. Som alle koreanere tager de fodtøjet af, når de betræder deres sovemåtter, og fangerens støvler står i snorlige rækker ned ad den grusbelagte midtergang; ved hver mands plads ligger 2 sammenrullede amerikanske militærtæpper, samt feltflaske og kogeкар.

Jeg går videre til køkkenbarakken, hvor en 25—30 mand er i færd med at tilberede aftensmaden, der består af kogt ris, suppe, kød og grøntsager. Den amerikanske køkkenchef påstår, at fangerne

daglig får 2500 kalorier — et tal som jeg ikke har grund til at tvivle på.

Efter aftensmaden samler fangerne sig i smågrupper, hvor de siddende på hug ryger deres tobak, medens de diskuterer dagens begivenheder — andre steder ser jeg fanger i gang med det populære amerikanske spil »volley ball« — der er en slags håndbold, hvor bolden spilles over et net fra side til side, uden at den må røre jorden.

De frie vil i lejre

Efter rundgangen i lejren spørger jeg den amerikanske kaptajn, hvor mange der er flygtet fra lejren. Han svarer, det største problem for ham er ikke at forhindre fangerne i at flygte, men at forhindre, at uvedkommende sydkoreanere sniger sig ind i lejren. Det lyder paradoksalt, men jeg er ikke i tvivl om, at jeg personlig ville foretrække krigsfangens kår for de kår, den almindelige sydkoreaner må friste i Pusan. Forholdene i denne fangelejr er ikke enestående. Jeg har set andre lige så gode lejre, og det er hævet over enhver diskussion, at F. N. styrkerne behandler deres krigsfanger på en måde, som vi alle har lov til at være stolte af.

For at forhindre de uhyrlige overgreb mod civilbefolkningen, der fandt sted i den sidste verdenskrig, har F. N. pålagt den øverste militære chef i et krigsområde ansvaret for, at civilbefolkningen har menneskeværdige kår. Her i Korea er der oprettet en organisation af militær art, som har til opgave at hjælpe civilbefolkningen mest muligt. Organisationen hedder United Nations Civil Assistance Command, Korea — forkortet UNCAC — eller som forkortelse af forkortelsen CAC. Desuden er der en rent civil organisation, der skal overtage hele

hjelpe- og genopbygningsarbejdet herovre, når krigen er forbi, — den hedder United Nations Korean Reconstruction Agency — forkortet UNKRA. Desværre viste det sig, at samarbejdet i al fald på et enkelt område ikke var ideelt mellem disse 2 organisationer.

Besøg ved fronten

Det faldt i min lod et par gange at blive sendt til fronten, for at jeg kunne få lejlighed til at se hele det sanitære apparat i funktion lige fra forreste forbindsplads til evakueringshospitalerne. — Jo længere nordpå vi kommer, jo talrigere bliver krigens spor. Vi passerer sønderskudte tanks, hvoriblandt et par russiske, der ligger væltet bort fra kørebanelen. Her sidder 5—6 stykker fast i rismarkerne som strandede skibe, med kanontårnene ragende op — her ødelagte trucks og jeeps, sprængte broer og viadukter, nedbrændte landsbyer, hvor der ovenpå de små ruindynger ligger en top af lysegrå aske, idet alle de lerklinede koreanske huse har stråtag. Et sted kører vi gennem en endnu brændende landsby, som har været tilholdssted for guerillastyrker, andre steder ses huse med tyk, kvalmende røg, der langsomt siver ud gennem stråtaget; her har boet koreanere med plettyfus, og efter at folkene er evakueret, har man været nødt til at brænde deres huse af. Et par kilometer fremme ser jeg til venstre for vejen 2 pansertog, hvor nogle af de forreste vogne endnu står på skinnerne, ræverede af rust og gennemhullede som en si, medens 4 vogne ligger væltede ned ad jernbanedæmningen. Togene, der er af russisk oprindelse, består af et pansret lokomotiv og 6 vogne med 2 kanontårne, bygget ud på hver side af vognene.

Vi er drejet bort fra hovedvejen og kører vest på en slyngt, ret stejlt stigende vej, der bugter sig op over fjeldet. Her som overalt i Korea er jordbunden rustrød, og det ser meget smukt ud til den frodige grønne vegetation. Jeg kan ikke andet nyde den pragtfulde udsigt fra toppen af fjeldet ud over de grønklædte bakker og dale, selv om det er en mere end teoretisk mulighed, at vi kan blive udsat for ild fra fjendtlige snigskytter. Uvejsomt og vildt, som landet er, — er det som skabt til guerillakrig og bagholdsangreb, hvad der også har bragt F. N. styrkerne store tab. Men selv heroppe, så tæt ved fronten, prøver de få koreanske bønder, der opholder sig her — mere eller mindre illegalt, — at få det daglige liv til at gå, så vidt det er muligt. Flere steder ser jeg dem i gang med udplantningen i rismarkerne, og andre steder ser jeg dem i færd med af aske og ruiner at rejse sig nye hjem.

Vi passerer pigtrådsspærringer, minefelter, tankgrave, skyttegrave og morterstillinger, hvor sandsækkevoldene næsten er dækket af afskudte granathylstre. Ude mod øst får jeg udpeget nogle lave jordhøjdedrag en 5—6 km borte.

Her på disse højdedrag forsøgte kineserne sig under forårsoffensiven med kavallerichok. Pludselig galoperede tusinde, hujende kinesiske ryttere med dragne sabler og lanser mod de belgiske stillinger, — men heldigvis var belgierne vågne. På mindre end 5 minutter var hele slaget udkæmpet med det resultat, at 600 kinesere var dræbt og omtrent lige så mange heste. Hele angrebet brød sammen i den belgiske maskingeværid, endnu før det rigtigt var kommet i gang.

Eskadriller af fly

Over hovedet på os suser den ene eskadrille af bombemaskiner efter den anden på vej mod Nordkorea for at bombe strategiske mål, og ikke langt fra os kan vi høre artilleriet, som understøtter en patruljeaktion på den anden side Imjinfloden. Vi er nu fremme i »no manns land« — foran de engelske stillinger, der støtter sig til et højdedrag

3—4 km fra Imjinfloden. For et øjeblik siden blev en englænder dræbt i et af deres egne minefelter, og vejen, vi kører på, bliver jævnligt beskudt af kinesernes artilleri og morterer. Overalt langs vejen er der talrige kratere efter eksplosioner, men mærkeligt nok ser jeg ikke et eneste hul i selve vejen, — hvilket trøster mig meget. Nu kan jeg se flodsengen ved Imjin, og det sidste par hundrede meter tilbagelægger vi til fods hen til kanten af en høj skrænt, der falder brat ned mod floden. Ved skræntens yderste kant er gravet nogle skyttegrave, og her ligger en observationspost på en snes mand, udstyret med morterer og maskingeværer, og deres job er dels at rapportere artillerinedslag bagud til ildledelsen, og dels at holde udkig med vadestedet lige neden for.

Vi er på det nordligste punkt af den britiske sektor overfor Kaesong — lige ovre på den anden side af floden går den omstridte 38. breddegrad.

(Fortsættes)

Da vi narrede tyskerne

Livet bag fængselsfacaden

II

Af maskinmester på Kolding domhus

KAJ BECK

Enhver lejlighed til at komme i kontakt med fangerne blev udnyttet. En af fængselsbetjentene havde en dag opdaget, at der var forstoppelse i en kloak i stjernegården, og han og maskinmesteren gik i gang med at få det bragt i orden. At det udviklede sig til et større stykke entreprenørarbejde, der krævede lang tid og løben fra og til med værktøj, er jo så en anden sag. Men der blev lejlighed til samtaler med fangerne og udveksling af skrevne meddelelser. Tyskerne var ikke interesserede i at få alt for mange håndværkere ind i fængslet ude fra byen, så når der var et eller andet i vejen, blev maskinmesteren tilkaldt, og han fik herved lejlighed til at kunne følge så nogenlunde med i, hvad der foregik.

Engang skulle frk. F. fra Esbjerg »interviewes« og rapport afsendes til Esbjerg omgående. Det foregik på den måde, at vandhanen til hendes celle pludselig kom i uorden. Vandrøret ligger i et skab i muren lige til højre for celledøren. De kvindelige fanger havde

den forret fremfor de mandlige, at klappen i celledøren måtte stå åben. Så alt imens arbejdet med vandhanen stod på, kunne der samtales med forsigtighed gennem klappen. En sådan vandhane kan være vanskelig at reparere, særligt når den ingenting fejler. Der skulle hentes meget værktøj, og for hver gang blev der gjort notater. Rapportens befordring til Esbjerg blev besørget af een af vore folk, som havde tysk »Ausweis« til bil. Han var bedemand for tyskerne og skulle jo bruge meget træ til at lave ligkister af og var nødt til at køre rundt for at skaffe dette træ. Som følge af sit arbejde som bedemand havde han sin gang på det tyske lasaret og kendte en del af officererne her. Da nu rapporten skulle til Esbjerg, og han skulle afsted, viste det sig, at der var udstillet vagtposter på landevejene, og de undersøgte alle biler. Vor hjemmelsmand spurgte da på lazaretten, om der var nogen af officererne, som havde ærinde i Esbjerg. De kunne da køre med ham, da han just stod og skulle derover for at købe træ. Det var

der, og vagtposterne på landevejene gjorde stramt honnør, og bilen kørte ret igennem, uden standsninger.

Selve varmeanlægget i arresten var dog det, som gav rigtig anledning til at komme rundt i cellerne. — Ja, jeg ved godt, at de af jer, som sad på 2. sal, ikke havde mærket megen varme; men der blev gjort, hvad gøres kunne, for at pine så megen varme som muligt derop. Der blev lukket helt af for varmen til de tyske vagtstuer og opholdsrum, og det kneb jo til tider at overbevise tyskerne om, at det var umuligt at opvarme disse lokaler, når dørene ikke måtte lukkes. Hauptmann Mahler, der en overgang var øverstbefalende i Kolding, kom i egen høje person ned i kælderetagen for at se varmesystemet. Han kunne ikke forstå, hvorfor der kunne være dejligt varmt nogle steder og hundekoldt andre steder. Han fik en længere søforklaring om dårligt brændsel, åbne døre og vinduer, som bragte kludder i cirkulationen, for lidt spænding på ledningsnettet, så blæserne løb for langsomt osv. Han var gal i skrallen og truede maskinmesteren med anklage for sabotage, hvis det ikke blev bedre.

Varmen til hver enkelt celle reguleres ved hjælp af et spjæld, som sidder nede i en hovedkanal i kælderen. Herfra fører en kanal op til hver celle, hvor den munder ud i en rist oppe under loftet. Uden-

for hver celle findes en kæde, som gennem et snortræk, der er ført ind gennem muren og ned gennem kanalen, påvirker det ovennævnte spjæld. Hvis denne snor af en eller anden årsag svigter, skal man ind i cellen for at sætte en ny snor i. Dette forhold kunne man nu og da benytte sig af, hvis man nødvendigvis skulle i kontakt med en bestemt mand. Således skete det en dag, lige efter at en af »Ringens« ledere var taget, at man absolut skulle have at vide, hvor hans lommebog var, da den indeholdt en navneliste, som ikke måtte falde i tyskerens hænder. Hvis tyskerne havde bogen, skulle alle, hvis navne stod i bogen, advares og af vejen. Nå, den ovennævnte snor blev nu klippet over nede i kælderen. (Man vidste, at vedkommende sad i celle 11 på 2. sal). Man foregav at prøve alle snorene på 2. sal, og da man kom til celle 11, viste det sig, at snoren var i stykker. »Hvem har nu rykket snoren her over?« Ja, det vidste gangvagten ikke. Han havde ikke rørt den. »Jeg har jo sagt, at I ikke må rykke for hårdt i de snore. Det er ikke til at skaffe nye. Nu skal hele den snor fornyes.« Man skriver et brev til vedkommende og stopper det i lommen, får fat i værktøjskassen og en stige. Gangvagten følger med ind i cellen. Han skal jo passe på, at der ikke foregår noget til skade for værnemagten. Stigen sættes til væggen, og man

Parade foran domhuset, da politiet begyndte igen efter befrielsen

Sorø Andels Svineslagteri

SORØ

Karrebækstorp Teglværk

pr. Karrebæksminde

Næstved Tidende

Vordingborg . Præstø . Stege
Sjællands store Trykkeri-Koncern

Sorø Amtstidende Slagelse

Slagelse Valsemølle $\frac{A}{S}$
Slagelse

Bagermester Høyer
Fisketorvet 5
Slagelse

Svend Christensen
Løvegade 5
SLAGELSE

skruer risten af, kigger ind i hullet og får brevet anbragt der. Så beder man vedkommende, som skal have brevet, om ikke han lige kan gå op og rykke i snoren, mens man selv går udenfor og rykker med. — Nej, det går ikke, snoren må have sat sig fast. — Tyskeren, som følger een lige i hælene, udtrykker sin forståelse af det vanskelige foretagende. Ind i cellen igen. Jo, han har fundet brevet og taget det til sig. Nu skal han så have lejlighed til at læse det og skrive svar. Tyskeren skulle gerne ud af cellen. »Kan De ikke prøve at hale i snoren udenfor, så skal jeg se, om jeg kan få den løs herinde.« »Jawohl.« Den gik. Han haler udvendig og får en tomme eller to ad gangen. Imens bliver brevet læst og svaret skrevet, og jeg får det stoppet i en lomme. Så pludselig er snoren løs, og tyskeren haler af hjertens lyst, til det hele er ude. Den ny snor sættes i. Alt i orden. »Husk nu, at I ikke må rykke for stærkt i de snore.« »Jawohl.«

Denne trafik kunne selvfølgelig ikke bruges hver dag. Efter at Frits Rühle var kommet med i arbejdet, var det kun nødvendigt på de tider, han ikke havde vagt, og da kun, hvis det var sager, som hastede. Det var jo en mægtig fordel at have ham som forbundsfælle, og utallige er de håndsrækninger og uvurderlig den hjælp, han ydede. — Naturligvis skulle der passes på. Når andre var til stede, var den gensidige optræden formel, korrekt. Det var jo dødsensfarligt, hvis noget blev opdaget. Der var sørget for retræte, hvis tyskerne fik fært en af noget. Døren til den før omtalte tunnel, som forbinder domhuset med arresten, var af tyskerne indvendig forsynet med en kæmpelås. Af en eller anden årsag blev samme lås for let at låse op uden nøgle, og maskinmesteren blev anmodet om at skaffe en ny. Det gjorde han og fik en med 5 nøgler, een til tyskerne, een til Fritz Rühle, een til det danske personale, een til maskinmesteren og een i reserve.

Hvis det værste skulle ske, at Fritz og Hermann (som senere tog del i arbejdet) blev opdaget, skulle de gå gennem tunnellen over til maskinmesteren. Her var 2 sæt civilt tøj parat, og der var skjulesteder, indtil de kunne køres bort og sættes i pleje på et sikkert sted.

Der er sikkert mange af jer, som ikke kender navnene Fritz Rühle og Hermann. Fritz var Oberfeldvebel og Hermann

Gefreites, så vidt jeg husker. De hørte begge med til det tyske fængselspersonale. Det var en koldingenser, som selv havde siddet i arresten, der efter sin løsladelse trådte i forbindelse med disse to mænd og fik dem med ind i arbejdet for at gøre livet en smule behageligere for de danske gestapofanger. Et arbejde, der begyndte i det små med en madpakke eller to, men som udviklede sig til at antage ret store dimensioner. Det var nu ikke alene madpakker, det drejede sig om. Der førtes til slut en ret livlig korrespondance mellem fangerne og deres pårørende. Den ovennævnte koldingenser, hvis dæknavn var »Lillebror«, vil jo nok være kendt af de, som sad i Kolding arrest. Han sørgede for penge, rationeringsmærker og tobaksvarer. Disse sager blev fordelt til visse personer i byen, som købte ind og lavede en slags standardpakker, der enten blev afhentet eller bragt til domhuset, hvor de via tunnellen og før omtalte dør med hængelås gik til et bestemt skab i arresten, hvorfra Fritz og Hermann besøgte dem videre.

Det kunne jo ikke undgås, at der nu og da kom henvendelser fra ubekendte personer om at bringe bud til fanger. De måtte nødvendigvis afvises. Det hele skulle jo have et skær af, at man gik og passede sit arbejde og ikke mere. En gang kom således en mand og forklarede, at en af de danske fanger havde kastet et brev ud til ham, men det var havnet på taget af forbindelsesbygningen mellem arresten og arrestforvarerboligen. Om jeg ikke kunne få fat i brevet, da det jo let kunne afstedkomme ubehageligheder for manden, hvis tyskerne fandt det. Da jeg afslog at hjælpe manden, blev han gal på mig og gik sin vej. En af arrestbetjentene, som kunne lidt mere end sit fadervor, blev sat ind i sagen, og dagen efter kunne brevet afleveres til manden, som havde henvendt sig til mig. Jeg var jo nysgerrig efter at vide, hvordan man havde fået fat i brevet, og det var sjovt at høre, at tyskerne selv havde hjulpet til. Vedkommende arrestbetjent gjorde sig et ærinde ud til porten og fik herved »tilfældigvis« øje på noget, der kunne ligne et brev oppe på taget. Vagtposten, hvis nysgerrighed blev vakt af arrestbetjentens optræden, kom til, og de to blev rørende enige om, at hvis det var et brev, skulle det hentes ned og omgående afleveres til Gestapo. Der fandtes en stige, men den var

for kort. Ved at sætte den ovenpå en forhåndenværende trækvogn, kunne den dog nå. Tyskeren holdt på vognen, og betjenten kravlede op og optrådte nu som veritabel tryllekunstner. En tom konvolut, som var anbragt i jakkeærmet, blev hurtigt og fikst ombyttet med brevet. Den tomme konvolut blev kastet ned til tyskeren med en ærgerlig bemærkning om det spildte arbejde for en tom konvoluts skyld. Brevet var fra en dødsdømt kammerat til hans hustru. Det var den sidste hilsen, hun fik.

Han var jo ikke den eneste, der måtte bøde med livet for sin indsats i frihedskampen. Mange var de planer, som udkastedes for at befri fangerne og føre dem til sikre skjulesteder.

Der kom forespørgsler om fængslets indretning og mulighederne for overrumpling. Men hvad ville der være opnået herved? De, der på det pågældende tidspunkt sad i fængslet, kunne være befriet, men hvad med dem, som kom efter? Som det var nu, kunne vi så at sige til enhver tid komme i forbindelse med vore kammerater i fængslet og få breve ud og ind samt, ikke mindst, forsyne dem med lidt til ekstraforplejning.

Bedre ville det være, om man kunne overfalde transporten, efter at den var gået fra Kolding, og der blev også hen mod krigens slutning skitseret en ordning, hvorefter der i kode skulle sendes meddelelse til modstandsbevægelsen i Odense, når en transport afgik. Vi kunne her altid få at vide mindst en time før, en sådan transport var under forberedelse. Denne ordning nåede dog aldrig at blive sat i kraft.

Det var selvsagt af stor betydning, at der var kontakt til fængslet. Når tyskerne havde taget nogle af kammeraterne, blev de som regel først ført til Staldgården og forhørt der, hvorefter de blev indsat i arresten. Det gjaldt så om hurtigst muligt at få forbindelsen i orden og få at vide, om der var folk, som skulle advares. Den første advarsel til bylederen om, at han var i farezonen, kom fra fængslet. Den sidste kom et par dage, før han blev taget.

Det var jo et stort chok at få, og mange gik og talte på knapperne. For at gøre det hele endnu mere indviklet, varede det lidt længe inden vi vidste, hvor bylederen var. Men endelig kom han da til fængslet, og vi fik besked om, at der var ingen fare for nogen, og der

Folkemødet den 21. maj, arrangeret af Frihedsrådet.

skete heller ingen anholdelser i forbindelse hermed.

Men arbejdet skulle fortsættes, og i løbet af kort tid var den nye byleder, daværende grosserer Jørgensen, lærer Jørgensen og Poul Hansen, senere kaptajn Schak i fuld t sving. Sabotørgrupperne, som blev delvis opløst, da »Per« og »Hugo« blev taget, genopstod under »Bjørn«s ledelse. Våben og sprængstoffer begyndte at dukke op, og en hel del heraf gemtes på domhuset. Her fandtes en del ubenyttede lokaler, efter at politiet var taget. Ydermere egnede lokaliteterne på loftet sig glimrende til illegale foretagender. Bl. a. boede her en overgang 2 belgiske officerer, som var flygtede fra Tyskland i en dansk jernbane-kølevogn. De hoppede af ude ved Seest og var så heldige at dumpe ned midt mellem to vagtposter uden at blive set. Gennem forskellige mellemlid kom de i forbindelse med portneren på kliniken. Han, der selv var belgier, spurgte, om ikke jeg på en eller anden måde kunne få dem til Sjælland. De skulle til Sverrig og derfra til England med meddelelser til den belgiske regering. De boede en 14 dages tid på domhuset og blev senere afhentet af folk fra København, som sørgede for, at de kom godt over til Sverrig.

Vi var nu efterhånden kommet til maj måned, og alle solemærker tydede på,

**A/S Fredericia
Trælasthandel**

RØRKÆR A/S

Fa. Aug. Borgen

Assurance

Højbroplads 5

Gøttisch & Co.

Valborgalle 7

**A/S
Lundby
Mejeri**
Nørre
Alslev

**Knuthenlund
Stokkemærke**

at krigen snart ville slutte. Den 4. maj oprandt, og der var i løbet af dagen et par luftalarmer, hvad der for resten redede fjorddamperen »Freja« fra at blive sænket. Det hele var planlagt i alle enkeltheder, men lige som sabotørerne skulle tage afsted, lød sirenerne. og man endes om at udsætte aktionen til næste dag.

Ved 20-tiden samme dag var en del af modstandsbevægelsen med bylederen samlet i lejligheden på domhuset. Der blev talt og diskuteret så ivrigt, at vi næsten glemte B. B. C.s danske udsendelse.

Lige da der blev åbnet for radioen lød tonerne af »Kong Kristian«, og umiddelbart efter fulgte gentagelsen af meldingen om tyskernes kapitulation. Der blev en jubel uden lige. Vi råbte hurra og omfavnede hinanden af bar glæde.

Nu skulle der ske noget — men hvad? Jo, hvad var mere naturligt end, at kammeraterne i fængslet hurtigst muligt blev gjort bekendt med den glædelige nyhed. — Vejen derover gik gennem den før omtalte tunnel. Tyskerne gjorde nok store øjne, da vi mødte op og forlangte celledørene åbenede. (Armbindene havde vi taget på). Der blev jublet og leet, grædt og sunget. Vi omfavnede hinanden af bare glæde. Bylederen holdt en lille tale og bad dem have tålmodighed til næste dag. De ville jo have været ud med det samme. Men, som bylederen sagde, vi havde jo ingen bekræftelse på meddelelsen om kapitulationen. Denne tildragelse derovre i arresten den 4. maj 1945 var for os, der var med, den største oplevelse ved befrielsen.

For at sikre kammeraterne i fængslet mod overraskelser fra tysk side blev der sat en stærk vagt af R I delingen uden for porten, ligesom det tyske vagtmandskab og fængselspersonale blev afvæbnet. To sårede kammerater blev omgående kørt på sygehuset.

Efterhånden indfandt flere og flere af modstandsbevægelsens folk sig på domhuset for at få deres ordrer, og samtidig bredte sig meddelelsen om, at kapitulationen først trådte i kraft næste morgen kl. 8. Og så lød de første skud og lidt efter knaldede et par håndgranater.

Domhus og arrest var omringet af en tysk pionerafdeling. Vagten foran fængselsporten blev trukket ind i fængslet uden tab.

Nu gjaldt det om at få kampen standset, inden der gik menneskeliv tabt. Det ville vel nok være en skæbnens ironi, om vi skulle miste nogle af kammeraterne så nær ved krigens afslutning. Det gjaldt altså om at få fat i major Arnold, den tyske leder, og det lod sig gøre fra kontoret i arresten, hvorfra der var direkte telefon. Under forhandlingerne med major Arnold gjorde bylederen kaptajn Schak gældende, at det ville være meningsløst at slå folk ihjel nu på slutningen, og majoren lovede at trække sine folk tilbage, mod at tilstanden fra før blev oprettet. Mens disse forhandlinger stod på, kom den tyske løjtnant, som ledede angrebet, ind i arresten. Han spurgte meget forbavset om, hvad vi var for mennesker. Han fik så hele remsen om modstandsbevægelsen med våben, bragt pr. flyvemaskine fra England. Det var fuldstændig nyt for ham. Han anede intet om de dele. Men nu, det var også lige meget. Han var soldat, og hvis han fik ordre dertil, ville han kæmpe. — »Ja,« sagde kaptajn Schak, »jeg er også soldat.« — »Hvor?« spurgte tyskeren. »Jeg er kaptajn i den danske hær.« »Ach so.«

Der kom så besked om, at alle kunne forlade domhuset. Dog skulle de først undersøges for våben. En vågen arrestbetjent smuttede over i domhuset med den besked, og alle våben blev gemt bort. Under den påfølgende ransagning fandt tyskerne intet. Det blev sent den nat, inden der faldt ro over domhuset.

Det er muligt, at der kan udtales kritik om, at vi var for tidlig på færde. Men var det nu ikke undskyldeligt efter den form, budskabet havde, og efter den glæde, en sådan meddelelse måtte udløse. Men var det en fejl, så var kaptajn Schak mand for at klare sagen. Der vil altid her i Kolding være en kreds af borgere, som vil gå ind for hans dispositioner den aften.

Fra delinger ude i byen blev der ringet om ordre til at befri domhuset. Hvad en sådan ordre ville have afstedkommet af ulykke, kan vel enhver tænke sig nu. Man må huske på, at modstandsbevægelsens folk var uøvede og kun havde håndvåben imod de meget stærkt udrustede tyskere. Godt at der den aften stod en mand med en klar hjerne i spidsen for modstandsbevægelsen i Kolding.

I Dreiberger-fængslet i Tyskland, hvor en del danskere i det sidste besættelsesår havde fået ufrivilligt ophold, skete der den 18. august 1944 noget usædvanligt. Danskerne gik »gårdtur« iført frakker, hat m. m. og bærende på kufferter. Det lignede et opbrud.

Baggrunden var den, at revisor *Steen Hansen*, som den 30. juni fyldte 50 år,

og som var »stammens medicinmand« — en værdighed, han havde opnået på grund af sine evner som hypnotisør — havde forudsagt krigens ophør til denne dato. Nu stod Steen Hansen selv og talte med den tyske fangevogter, der på grund af sin røde næse gik under navnet »Røde Lygte«, og han fik travlt med at forklare, at lægerne havde påbudt det danske hold fanger at lufte klæderne. Tyskerne troede derpå. Krigen holdt som bekendt ikke op i august 1944, og Steen Hansen måtte lide den tort at blive afsat som »medicinmand«, skønt han kort forinden havde forbløffet kammeraterne med at forudsige, at der den 20. juli 1944 ville ske noget betydningsfuldt. På denne dato fandt det desværre mislykkede Hitler-attentat sted.

Der er adskillige af de danskere, som blev sendt til Tyskland, der har gode og opmuntrende minder om kammeraten Steen Hansen. Han havde under modstandskampen været leder af »Dannevirke«-gruppen, han blev taget af tyskerne den 7. november 1943 og var deres fange dels herhjemme, dels i Tyskland, indtil han kom hjem med de hvide, svenske busser i april 1945. Både i Hørsørd, i Vestre fængsel og i Neuengamme udnyttede han sine hypnotiske evner til at underholde kammeraterne med, og han hjalp adskillige med at holde humøret oppe. Det var også Steen Hansen, der ved en fiks lille fidus på et vist tidspunkt opnåede tilladelse for fangerne til at modtage tre danske aviser, nemlig »Social-Demokraten«, Nationaltidende og »Berlingske Tidende«, Orde-

Steen Hansen

ne *National* og *Social* klang godt i nationalsocialisternes øren, og »Berlingske Tidende« fik lov at passere, fordi tyskerne mente, at den havde noget med Berlin at gøre!

Disse små tildragelser er karakteristiske for Steen Hansen, som er et friskt og fornøjeligt menneske, en fin kammerat, som vennerne fra modstandskampen stadig er glade for at møde. At han også er en knagende dygtig revisor, som i sit idylliske domicil, et af byens smukkeste, nemlig Admiral Gjeddes gård, har oparbejdet en betydelig forretning, er et andet kapitel af hans liv.

Steen Hansen, der kom hjem fra Tyskland ved grev Folke Bernadottes formidling, er kasserer i Bernadotte-komiteen og kasserer for Kammeraternes Hjælpefond.

Hvor kammeratskabsbånd knyttes

Vi er igen ved en mærkepæl i tilværelsen på Frihedskollegiet, skriver Per Fog i Aalborg 4.-maj-kollegiets årsskrift. Igen er der gået et år, og man har nu noget at sammenligne med efter at have oplevet to kollegieår. For os, der har været heldige at være med fra starten, er det uomtvisteligt, at det er blevet bedre og bedre. Det tilløb til klikedannelse, som fandtes i det første år, er lykkeligvis svundet bort, og der er sluttet et virkeligt kammeratskab mellem kollegiets alumner, uanset studium og alder.

Der findes vel nok en og anden, der flytter ind på samme måde, som der normalt flyttes ind i et nyt pensionat. Men man opdager hurtigt, at kollegielivet er noget helt andet. Det er min overbevisning, at baggrunden for den særlige tone og den udprægede kammeratskabsfølelse skyldes hele kollegiets atmosfære. Vi modtager utallige goder, men til gengæld venter man af os, at vi yder den indsats, der skaber kollegielivet, og som igen er med til at præge hver enkelt, så at man føler solidaritet med det, kollegiet står som udtryk for.

2 krigsforbrydere løsladt.

I et ministermøde har man vedtaget at løslade de to tyske krigsforbrydere dr. Hans Wäsche og kriminalrat Weller fra Staldgården.

Wäsche havde en dom på 16 år og Weller en på 12 år.

Efter udvisningen blev de begge overgivet til vesttysk grænsepoliti — og så er de jo sikre på friheden.

Det er beklageligt, at ministeriet ikke forstår, at man ved en handling som den nu foretagne krænker den jævne mands retsbebreder.

Bernadotte-monumentet færdigt i løbet af sommeren 1953.

Bernadotte-komiteens forretningsudvalg holdt møde lørdag den 5. juli.

Formanden, lrs. Per Federspiel bød velkommen og redegjorde for den nye situation, der forelå.

Ifølge konkurrence-betingelserne skulle det præmierede forslag bringes til udførelse, men dette var hidtil strandet på det faktiske forhold, at det præmierede forslag langt overskred det beløb, der var til rådighed. Nu havde man imidlertid fundet en løsning, så budgettet kunne holde.

Efter en indgående drøftelse vedtog man følgende udtalelse:

Forretningsudvalget anmoder arkitekt Bent Mackeprang om at udarbejde et ændret forslag, der kan gennemføres for 70—75.000 kr., og som bibeholder tanken i det præmierede forslag, idet mindesmærket dernæst ønskes udført enten som en mur eller en obelisk med et relief og en kort historisk indskrift.

Det tilstræbes, at mindesmærket er færdigt til afsløring i løbet af sommeren 1953.

Det endelige projekt vil være at forelægge kunstakademiet til udtalelse.

Et ændringsforslag, fremsat af Darling, Hillerød, blev nedstemt.

I mødet deltog, som særlig indbudt, arkitekt Gerner Hansen fra Danske Arkitekters Landsforbund.

Norge

Under den norske besættelse kom der i 1940 en ung student til biskop Fjellbu og sagde:

— Jeg forstår, at kirkens kamp er det samme som det, jeg kæmper for, nemlig den kristne kulturgrund. Vi kæmper på samme grund. Derfor melder jeg mig til tjeneste. Og han meldte sig til frihedskampen, kom senere i koncentrationslejr, men slap godt fra det og er nu en kendt og dygtig ingeniør i sit hjemland.

Svendborg
Boghvede- og
Havregryns-
mølle

Maskinfabriken
»Svendborg«

$\frac{1}{8}$ **C. F. Schalburg**
Nyborg

AKTIESELSKABET
DANSK
FRØKULTUR
Kerteminde

Banken for Ringe
og Omegn $\frac{1}{8}$

Maskinfabriken
TAARUP
v/ Helse Larsen

Kerteminde

Tlf. 70

Andels-
Svineslagteriet
BOGENSE

Tlf. 18 — 126

Ejendommeligt fredsduesamarbejde

På et møde den 20/4 1952 blev nedsat en initiativkomité, hvis opgave skulle være at undersøge, i hvor høj grad der inden for tidligere modstandsfolk og politiske fanger er mulighed for at samles om et fælles standpunkt med hensyn til Tysklands genoprustning.

Initiativkomiteen består af: Lrs. R. Prytz, København, læge Poul Thygesen, København, sekretær Frode Toft, København, E. Borresen, Frederikshavn, og konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Man har sammensat et opråb, der ønskes underskrevet af ca. 50 kvinder og mænd.

Af anbefalerlisten fremgår det, at man ikke har nøjedes med at tage anbefalere fra modstandsbevægelsens og gestapo-fangernes kreds. Olaf Forchhammer vil således være kendt som forfatter (sammen med rektor Gad) til bogen »Fakta og myter omkring retsopgøret«, der indeholdt skarpe angreb på modstandsbevægelsen og retsopgøret efter besættelsen.

Nyrnberg

Opgøret med de nazistiske k-z-lejres bodler er endnu ikke afsluttet. Den 38-årige Joseph Tannenbaum er nu idømt fem års strafarbejde for at have mishandlet fangerne i Buchenwald.

Han var sigtet for et mordforsøg, tre drabsforsøg og tre overfald med mulighed for dødelig udgang. Det fremgik af vidneudsagnene, at Tannenbaum yndede at tvinge fangerne til at springe i vandfyldte grave.

Besøg fra Holland.

Besættelsestidens Kammerater i Haderslev får i dagene 25. juli til 3. august genbesøg af fangekammeraterne fra Maastricht og omegn.

Der er i anledning af besøget lagt et afvekslende program, der både sikrer, at hollænderne får noget at se, samt at de får tid og lejlighed til personligt samvær med deres værtsfolk.

Søndag den 27. 7. Kl. ca. 18,00 ankomst til den danske grænse. Modtagelse ved grænsen.

Kl. ca. 19,30 ankomst til gravene i Haderslev. — Gæsterne modtages af kvarterværterne.

Mandag den 28. 7. Fridag til disposition for gæster og kvarterværter.

Tirsdag den 29. 7. Kl. 8,30 starter vi til udflugten: »Jylland fra øst til vest«. Ruten går over Christiansfeld — Kolding — Fredericia — Vejle — Jellinge — Randbøldal (her nydes madkurven) — videre over Brørup — Ribe — Skærbæk med afstikker til Romø (Vesterhavet) — over Gånsager — Gram til Haderslev. Turen er ca. 250 km. Hjemkomst kl. ca. 19,00.

Onsdag den 30. 7. Fridag til disposition for gæster og kvarterværter.

Torsdag den 31. 7. Formiddag fri. Kl. 15,30 starter vi over Åstrup — Fjelstrup til Hejlsminde, hvor vi afholder en hollandsk-dansk fest med dansk frokost.

Fredag den 1. 8. Fridag til disposition for gæster og kvarterværter.

Lørdag den 2. 8. Formiddag fri. Kl. 15,30 starter vi til en »dansk skovtur« til Sverdrup. Ved gunstigt vejr evt. sejltur ad Haderslev fjord til Sverdrup. Fælles kaffebord, dans og forskellig underholdning.

Søndag den 3. 8. Formiddag fri. Kl. 14,00 afsked og afrejse fra Gravene.

Under det nylig afsluttede ungdomslederkursus på Krogerup højskole, arrangeret af Dansk Ungdoms Fællesråd på Europa-bevægelsesn vegne, fremsatte højskolelærer Poul Dam en række usædvanlige udtalelser om nazismen og efterkrigstidens tyske ungdom. Poul Dam vil være kendt som sekretær i ungdomskommissionen og medforstander ved Dansk Røde Kors' højskole i Wolfsburg.

Efter en skildring af nazismens væsen kom han ind på at tale om fangelejrene og sagde bl. a.: »selv koncentrationslejrene var fremragende til at begynde med, organiseret på en ganske anden måde, end de blev sidenhen. Det er en altfor letkøbt afvisning, hvis man tror, at det hele var umenneskelighed.«

Aarhus

Under den tyske besættelse lod Gestapo i Aarhus som et led i terroren mod befolkningen tre af byvagtens mænd myrde. Det var Anders Nielsen, Chr. Leicht Laursen og Peter Ravnholt Nielsen, som blev skudt ned fra et baghold. Nu har magistraten vedtaget, at der i rådhusets tårnindgang skal opsættes en marmorplade til ære for de tre mænd.

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 12 kr. pr år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund (kontortid 9—12,30). Telefon: Ordrup 5075.

REDAKTION

Ansvarshav. redaktør: Kommuneråderer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17—18).

Indlæg, artikler, meddelelser, breve fra læserne m. v., der ønskes optaget i bladet, må være redaktionen i hænde senest den 25. i foregående måned.

Annoncer, der ønskes indrykket i bladet, må være kontoret i hænde senest den 20. i foregående måned.

Redaktionsudvalg: Seminarieførstander Paul Holt, kaptajn Aage Eifer, pastor Poul Riis.

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

Klicheer: Persson's Cliché-Anstalt, København.

MEMLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER